

אשר תחליט

ז במיצאי שבת מן ר"ה אלול עד שבת שיבה מנגן העולה לפני התיבה "יהי רהים" שבראש התפלה בנגון מיוחד (דברי קהלת).

אשר תחליט

ח במיצ"ש שלפני אמירת הסליחות עולה לפני התיבה החי העליין, כי הוא התפלל סליחות למחרתו, כי מנהג פ"פ כמ"ש ד"מ תקפ"ג אות ב' כי הכלבו יש מקומות שנהגים מי שמתפלל שחרית באשמירת הבקר סליחות מתפלל אמש ערבית ושחרית תפלת ייצר.^{הערה 1} ע"כ העולה לפני התבה לסליחות עולה לפני התבה גם בערבית שלפני הסליחות, אבל לא במנחה שלאחריו שלא נזכר בכל ב'. רק שאין הצי קדיש אחר י"ה, ואין אומרים ויהי נעם וגוי יאתה קדוש עד ויאדיר רק קדיש תתקבל, "זיתן לך" וכל שאחריו. כי בן המנהג בכל מ"ש שחל י"ט לפני השבת שאחריו.

אשר תחליט

ט יום ראשון של סליחות ביום הזה השכימו לפני עלות השחר לאמר סליחות. והיו העליין התעטף בטלית בלא ברכה כבש"ע א"ח י"ה. וכשדפק השמש בדלת בהב"נ כבכל זמן הליכה לבחכ"נ ניגן חזן "אדין עולם" יכו בנגון מיוחד לימי סליחות ובנ"י "לך די הצדקה" עד "לקבל שבים", קהל "לך" ע"ס, חזן בנ"י "הנשמה וכי חומה" ע"ס, ותחלת המאמר שאחריו "כי" עד "כטוחים" ובנגון תחלת סליחות פשוטי נוכן כל תחלות הסליחות עד שלפני הפזמין קהל "כי" ע"ס, חזן בנ"י "יהנתי" ע"ס, ותחלת מאמר "אל ארך אפים אתה", קהל "אל" ע"ס, חזן בנגון סוף סליחות פשוטי נוכן כל סיפי סליחות עד שלפני הפזמין "תעביר" ע"ס, ובנ"י "ויעבור" עד "ויקרא". קהל "הי" ע"ס, חזן "כי אתה" ע"ס, "ענתה יגדל" עד "לאמר" נאבל "זכור דומיד" יגוי אין מנהג ואומר הצי קדיש. קהל "מה נאמר" ע"ס, חזן בנ"י "הטה יבי" כי לא ע"ס.

י יאד"ב אי"א אנשי אמנה אברהם, קהל "אנשי" ע"ס, חזן "שישטני" ע"ס, קהל "אל מלך יושב" עד "ויקרא בשם הי" ויחברו "ויקרא בשם", ובי רפה חזן "ויקרא יבי" יעבר" עד "ויקרא" קהל "הי" ע"ס, יפסיקי "האזינה" עד "יעל עמך", חזן בנגון "כי לא" עד "עמך", אי"א אנשי אמנה עברו, קהל "אנשי" ע"ס, חזן "שבנו" ע"ס,

קהל^ל "אמ"י... בקראנו" ע"ס, חזן "כי לא וגו' או"א תבא לפניך שועת הנזק", קהל "תבא" ע"ס, חזן "הקטן" ע"ס, קהל "אמ"י... טוב ע"ס, חזן "כי לא" ע"ס. ומנגן "במוצאי" עד "התפלה" הראשון בנגין המיוחד לפזמון הזה קהל "במוצאי" ע"ס הפזמון, חזן "רצה" ע"ס בנגין הזה, קהל "במוצאי" עד "התפלה" הראשון "אמ"י... ואתה קדיש" עד "יוצרנו" [במלת הטאנו מכים באגרוף ימין על שמאל החזה] חזן בנ"י "אל נא תשת" ע"ס, ובתחלת הנגון המיוחד לסליהו אהרני "אדין בינה הגיגנו" [בינה מלעיל כי הוא פעל, ייחברנו למלת הגיגנו] קהל "אדין" ע"ס, חזן בנגין הזה "שמע" ע"ס. קהל "זכר לנו ברית אבית וכו' עד אלהינו". חזן "זריק עלינו" ע"ס בנ"י, יבנ"נ "או"א תבא" עד "אנחנו הטאנו", יקהל עמו בלחש, יאה"כ הי"ק עד בלחש "אשמנו" עד "ואנחנו הרשענו", ובכל מלה מן "הטאנו, אשמנו" עד "תעתיענו" מכים באגרוף על שמאל החזה. [ובמלות "ואתה צדיק" מרימים קולם קצת] קהל "אשמנו מכל עם" ע"ס, חזן "ועדין" ע"ס בנ"י. הי"ק בלחש שנית כבראשונה "אשמנו בגדנו" עד "הרשענו", קהל "לעינינו" ע"ס, חזן בנגין הזה "ועדין" ע"ס, הי"ק פעם גי "אשמנו בגדנו" ע"ס, קהל "מישיח צדק" עד "זהסליהות", חזן בנ"י "עמד" ע"ס, קהל "אל רחום שמך" ע"ס, חזן "עשה למען תינוקית" ע"ס, קהל "עננו" ע"ס, חזן "ענני אלהי אבותינו" ע"ס [המנהג להקדים משגב אמהות, ילא בסדירים המקדימים עזרת השבטים] וקהל אומרים עמי ענני השני שבכל חרות. קהל "מי שענה" ע"ס, חזן "השתא" ע"ס.

יא חי יושב ונוטה על פניו במדרגה שלפני א"ה, וכן קהל כל אי במקומו, ואומרים יחד בלחש "רחום וחנן" עד "רגע" [ההטיה על זרוע שמאל באשר אין עליה תפליון חזן בישיבה על המדרגה בלי הטיה בנ"י "מחי ומסי" ע"ס וקהל אחריו חזן בנ"נ "מבניסי רחמים" ע"ס. קהל אחריו, חזן בנ"נ "מרן וכו' בעבדא" ע"ס, קהל אחריו, חזן "מרן וכו' כבר שביא" ע"ס בנ"נ, וקהל אחריו, חזן בנ"נ "שומר ישראל" עד "שמע ישראל", קהל אחריו, חזן בנ"נ "שימר גוי אחד" עד "הי אחד", קהל אחריו, חזן בנ"נ "שימר גוי קדיש" עד "לקדוש", קהל אחריו, חזן בנ"נ "כתרצה" עד "עוזר", קהל אחריו, ובלחש

"אבינו מלכני הננו" ע"ס, יעימדים ואימרים "ואנחנו לא נדע" ע"ס, חזן
 "והצילני" ע"ס, קדיש תתקבל, ומסיר הטלית. אח"כ הלכו לבאר
 שבהצר בהכ"נ לרחיצן בלא ברכה כבש"ע א"ה די סעיף י"ד.

אוצר החכמה

יב בין סליחות לתפלה אמר המיוחד תהלים ומומור של יום.
 ואחר קדיש יתים בירך אוצר החכמה חזן תחתון ברכת על נטילת ידים בני"נ
 כבר"ה י"כ והושענא רבה וכן תנוגן כל ימי הסליחות. אבל "אדון
 עולם" וכו' לא נאמר לפני התפלה בימי סליחות, כי נאמר כבר לפני
 הסליחות וזמן עליין עולה לפני התבה בברכת ישתבח. ובערב
 למנהג יערבית עולה לפני התבה המיוחד לאמירת תהלים, כי היא
 התפלל סליחות למדרתו כבכל ימי סליחות שאחריו. ונכבד יום
 אומרים כמיבא בסדר הסליחות.

אוצר החכמה

אוצר החכמה

יג כ"ז אלול היא כאן פ"פ דמיין תענית ציבור, בשביל הגירוש
 שנקרא תענית וי"ן, בשביל מעשה שהיה בשנת שע"ב שהיו
 מתאספים המורדים בהשררה יר"ה מאנשי בני עירנו מאינו נימולים,
 והראש בריינים נקרא ימ"ש יי"ן האנ"ז עם אנשי מורדים
 המתחברים עמו, ולבסוף זה המחלוקת עם השררה יר"ה באי בעצה
 אחרת איתו המורדים על החובותינו ישברו בחימה שפוכה את שערי
 החובותינו ובאי על נפשותינו ישלחו יחטפו וגזלי את כל אשר לנו, ולא
 השאירו רק בחדר הי את גוייתינו יאת נפשינו, גירשו אותנו
 מקהלתנו ומרחובותינו ומן המקום רודפנו שמוכרחים אנהנו להיות
 מפוזרים בכפרים ומקומות השייכים לשררות יר"ה אשר המה
 בסביבת פ"פ דמיין, אשר אנו דרים בהם אנהנו יבני ביתנו זה לערך
 בי שנים, עד אשר נשוב לקהלתנו בציוי החסיד אדונינו הקיסר יר"ה.
 יעי"ב היי נעשה באיתו זמן מאבותינו על אותן היום כל שנה ושנה
 להיות ת"ן כל ימינו יזרעינו עד עולם ולכל הדירות הבאים לקביע
 דירתו בקהלתנו, קיבע ביום זה לת"ן ילזכרון בחדר הי אשר עשה
 ניסים ונפלאות ומציל את נפש אבותינו והפר עצת אויבנו שהיי
 בתיבם תיך עדה רעה להרוג את אבותינו באותו הדירות, רק זכות
 אברהם יצחק יעקב והיא שעמדה ברחמי לבקש ומתפלל להקב"ה,
 ימצא הן וחסד בעיני שררות יבעין אדינינו הקיסר יר"ה שהושב את

אבותינו בכבוד תיך קהילתינו וברחובותינו, ויצו ע"י שלוחים שיעשי בכל שערי רחובותינו נשר שיהיה כמו היתמו של קיסר יר"ה, שלא יבוא אינו נימולים ברחובותינו לרעה, שהם עוד עד היום לזכרין, והמורדים נירינים במיתות חמורות והוקע את ראשם נגד השמש שיהיה לעיני כל, למען ישמעו ויראי ולא יזדון עוד על המגדול שקורין בריג"ה טאריין, והם עוד שם, ובי"ט כי לחודש אדר נקרא פורים וינין באיתו יום הושיבו בציון קיסר יר"ה ע"י שררות מכובדים אשר בסביבותינו לקהילתינו וברחובותינו בשלים, ובי"ט לחידש אדר הוקבע איתו ע"י אביתנו באותו הימים ג"כ לת"ן להודית ילשכה לאדון הכל על כל הניסים הללו, וליתן כל ב"ב שמנה פשיט"י לצדקה בחדר הקהל, ועיין זה בספר אומין יוסף אשר חיבר מיהר"ר י"זפא האן זצ"ל שהי ראש ב"ד באותו דור כאן, יהמיו היי מן הי"ב פרנסים וכתוב מן מעשה הנ"ל ואין להאריך במילת דיודע ומפורסם אפי' תוך אינו נימולים אשר כתיבים ג"כ בספרי זכרונות וקרוניי שלהם נוראה לעיל בחודש אדרן. יעי"ז קנסו איזה בעל מלאכות אשר היי תוך עדת המורדים שאין רשאי לבוא תוך המנויים השררה יר"ה כאן של העצה לדירי דורות אשר עוד עד היום בתוכם אותו הקנס ללעג ולביזיון, לכך קובעים שני תעניתים כ"ז אלול יים הגירושין, גם י"ט אדר קודם יום הכניסה כי בו פורים וינין, ומנהג להרבות הנירית בבה"כ ישן וחדש לזכרון, ואין אימרים בשחרית ד' אדר תחינה, אבל במנחה אומרים תחינה, והיה הנס זה לאביתנו באותו הדור גם מפורסם וגדול בחסדו הקב"ה והוקבע לדורות.

יד על כל הדברים האלה הוקבע יום הנ"ל לצום ומוסיפין בפליחות דיום ההוא רבות צררנו קידם הפזמון דיום ההוא גם מוסיפין פזמין זכור ברית בזכור לנו בריתנו. ואם חל יום הנ"ל בערב שבת אין משלימין התענית. ואם חל בשבת מקדימין התענית לערב שבת (יוסף אומץ).

טו בשנת שפ"י היתה ברית מילה ביום הנ"ל והסכמנו למעשה שלא לסעוד הסעידה עד הלילה. הולים ויולדות אין צריכים התרה בשאר תענית ציביר שאני נוהג להיתרא בני הדימויות כמנהג חכמי עירנו נוהי נפש וז"ל ימעמם משים דבשאין שמד ואין שלום רצי מתענין לא רצי איי מתענין ומאחר שאינם רק מכה מנהג צריכים התרה, אבל לתענית זה מתהלה לא קבענו להם תענית זה. (יוסף אוני)

טז בכתב ישן ראיתי "ובתעניות פ"פ מכריזים שיתנו כל ב"ב יתום ואלמנה מעית תענית, יהיונו בני תעניות שמשלימים בי צל יבתענית יי תמיז שהוא רק עד הצות ה"י פשימים". (דברי קהלת).

יז כל פעם ביום קידם ער"ה אומרים קודם באשמורת הבוקר בסליחות תחת המאנו אהין משפט בקרבך סי' ל"ז (כח יהודה).

יח בערב ר"ה מתענין רוב הקהל עפ"י המדרש. רק אין תענית ציביר שקירין ייחל לא בשחרית ולא במנחה. ונוהגין לאכול קידם עלית השהר קידם סליחות. באשר שמנהג איני נימילים שמתענים בערב הקיתיהם ובדיקתיהם לא תלכו כתיב. ור"ה אני קוראים חג י"ט. לבך אנהני ניהגין לאכיל אי לשתות דבר מה דרך עיראי אבל לא סעידת קבע, יקירין ערב ר"ה זכיר ברית, יאחר יציאות בה"ב בשחרית הילבין על בית הקברית ולימר שם על קברי אבות ועל קברי צדיקים תהינות ובקשית שיריהם הקב"ה עלינו בזכות אבותינו ובזכות הצדיקים יישב מבסא דין לבסא רחמים ילקבל את תפילתינו ותפילית כל עמי ישראל לשנה לטובה וישלח את משיח ולגאיל אותנו בהסדי יברחמי.

הוספות

השמטות אלו באו לידי בגמר הדפסת הספר, לכן לא באו במקומם,
חלק מהשמטות אלה מתוך סידור תפלת ישראל ע"פ דרך החיים
(נירנברג תרפה) אשר הגאון רבי אהרן פולד ז"ל הוסיף בו ממנהגי
פפ"ד. ולהלן אכנהו בשם סידור.

והנני להודות לפורייקט השו"ת — המכון לאחזור מידע ובלשנות
חישובית. בר אילן — רמת גן, על עזרתם באיסוף חומר למנהגי
פפ"ד אשר נוספו בהשמטות אלו.

מנהגי ראש השנה

אות ב' — בפפד"מ אין כופלין לעילא אלא ביהב"פ בכל התפילית,
ור"ה בערבית שחרית ומוסף, אבל לא במנחה, ואין כיפל אלא הי"ן
אבל לא בשאר קדישים. (סידור).

אות יט — ונוהגין להקרות לפני התוקע מלה במלה כל סדר
התקיעות דמיושב, וכל סדר הברכות כדי שלא יטעה, בפפד"מ אין
נוהגין כן. (סידור)

מנהגי יוה"כ — נעילה

אות ד' — בפפד"מ פ"א אומרים הי הוא אלקים ובלחש, בפפד"מ
אין תוקעין אלא בלילה. (סידור).

מנהגי ימים שבין יו"כ לסוכות

אות א — בפפד"מ אין נופלין על פניהם מן יוה"כ עד אחר ר"ה מר
חשוז. (סידור).